

OKRESNÍ SOUD V ČESKÉ LÍPĚ

Děčínská 390, PSČ: 470 52

Telefon: 487885111

Telefax: 487523223

E-mail: podatelna@osoud.cli.justice.cz

IČO 024 821

Bankovní spojení 429-421/0710

Spr 1110/2014

Interní protikorupční program Okresního soudu v České Lípě

Obsah:

1. Úvod.....	2
2. Vymezení pojmů	2
3. Co je korupce	2
4. Cíle resortního interního protikorupčního programu	3
5. Obecná opatření	3
6. Hlavní zásady a úkoly interního protikorupčního programu Okresního soudu v České Lípě	5
6.1 Vytváření a posilování protikorupčního klimatu.....	5
6.2 Transparentnost	6
6.3 Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol	6
6.4 Postupy při podezření na korupci	7
6.5 Vyhodnocování interního protikorupčního programu.....	7
7. Metoda hodnocení protikorupčních rizik.....	8
8. Závěr	9
9. Příloha	9

1. Úvod

Interní protikorupční program Okresního soudu v České Lípě se vydává v souladu s Instrukcí MS ze dne 28. 4. 2014 čj. 18/2013-OKE-OFK/55, kterou je mimo jiné stanoven postup justičních složek při vypracování interního protikorupčního programu.

2. Vymezení pojmů¹

Klientelismus - je neoficiální systém organizace založený na protekci, konexích a rozhodnutích „v zákulisí“, uvnitř struktur politické moci, též lze chápat jako vztah, kde veřejné činitele a zájemce o státní zakázky spojuje společný osobní prospěch, takže se navzájem chrání, nebo z nabízené a přijímané ochrany mají (finanční) prospěch.

Nepotismus - zvýhodňování, prosazování příbuzných, případně přátel a dalších spřízněných osob z pozice svého postavení při obsazování nejrůznějších funkcí, mnohdy oproti lépe kvalifikovaným kandidátům.

Úplatek - neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

Střet zájmů - situace, ve které je osoba odpovědná dvěma nebo více různým organizacím či autoritám, jejichž požadavky na její chování se více či méně zásadním způsobem rozcházejí. Je to stav, kdy určitý subjekt, který je povinen něco konat (nebo se naopak nějakého jednání zdržet), se současně dostává i do pozice subjektu, jemuž je takové plnění (zdržení se) ku prospěchu nebo naopak ke škodě.

Veřejné prostředky - veřejné finance, věci, majetková práva a jiné majetkové hodnoty patřící státu, organizační složce státu, která je účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu, státní příspěvkové organizaci, státnímu fondu, územnímu samosprávnému celku, městské části hlavního města Prahy, příspěvkové organizaci územního samosprávného celku nebo městské části hlavního města Prahy a jiné právnické osobě zřízené k plnění úkolů veřejné správy zvláštním právním předpisem nebo právnické osobě zřízené na základě zvláštního právního předpisu, která hospodaří s veřejnými prostředky.

3. Co je korupce

Z hlediska společenské škodlivosti lze korupci definovat jako zneužívání veřejných prostředků k dosažení vlastních individuálních či skupinových zájmů, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování, jakož i zneužití svého postavení k obohacení sebe nebo jiného v soukromé sféře. Motivem je získání neoprávněného zvýhodnění pro sebe nebo jiného, na které není nárok. Pojem korupce nelze zužovat pouze na přímé úplatkářství, dalšími formami korupce jsou rovněž klientelismus, propojující politiky s podnikatelskou sférou poskytováním vzájemných výhod, a nepotismus, spočívající v preferování příbuzných a známých při obsazování nejrůznějších funkcí, mnohdy oproti lépe kvalifikovaným kandidátům.

¹ čerpáno z Interního protikorupčního programu KS v Brně, Spr 2447/2014

Výzkumy jednoznačně potvrzují, že přes všechny individuální a skupinové iniciativy je to stát a jeho politická reprezentace, kdo musí iniciovat skutečná opatření proti korupci a musí o jejich potřebě a účelnosti přesvědčit občany.

Protikorupční politika musí brát v úvahu komplexní charakter korupce jako společenského jevu, zejména nelze korupci jednostranně zužovat na trestné činy úplatkářství.

V každém případě je třeba mít neustále na zřeteli, že korupční jednání není pouze jednání v rozporu s morálkou, ale jedná se o trestný čin, tedy jednání v rozporu se zákonem.

4. Cíle resortního interního protikorupčního programu

Interní protikorupční program Okresního soudu v České Lípě je dokument, vycházející ze Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014. Nastavuje řídicí a kontrolní mechanismy v oblastech, v nichž by mohlo dojít ke korupčnímu jednání. Zároveň pojmově definuje korupční jednání v širším smyslu, nejen jako přijímání úplatků a podplácení.

Cílem interního protikorupčního programu je vytvořit prostředí odmítající korupci, vhodnými průběžně přijímanými opatřeními toto prostředí posilovat, zejména osvětou, posilováním morální integrity zaměstnanců a aktivní propagací etických zásad, např. v rámci vzdělávání zaměstnanců, propagací protikorupčního postoje vedoucími pracovníky a naplňováním Etického kodexu zaměstnance. Nedílnou součástí protikorupčního prostředí je nastavení systému pro oznámení podezření na korupci a ochrana oznamovatelů.

Interní protikorupční program by měl sloužit k včasnému rozpoznání korupčních rizik, či subjektivně předpokládaných v procesech, probíhajících v rámci veškeré činnosti soudů. Současně by měl obsahovat preventivní opatření, eliminující tato korupční rizika již v zárodku. Nástrojem pro řízení rizik a jejich minimalizaci je mapa rizik, obecných a především korupčních rizik, která tvoří přílohu interního protikorupčního programu. Důležitým prvkem je významnost rizika. Na rizika s vyšší mírou významnosti a vyšší pravděpodobností výskytu je třeba nastavit kontrolní mechanismy a zaměřit prověřkovou činnost. U rizik s menší mírou pravděpodobnosti výskytu klást důraz na dodržování etického kodexu, vzdělávání zaměstnanců, výběr zaměstnanců, nastavení systému pro oznamování korupce.

Hlavním cílem řízení korupčních rizik je ochránit majetek státu a minimalizovat škody. Aktivním řízením korupčních rizik by interní protikorupční program měl vnášet do řídicího systému takové prvky, které již svým charakterem brání vzniku možného korupčního prostředí nebo možnosti nepřímého zvýhodňování. K tomu by měla napomáhat funkčnost kontrolních mechanismů v těchto oblastech, pravidelné hodnocení korupčních rizik a prověřování rizikových oblastí.

5. Obecná opatření

Ke snížení rizika výskytu korupce mohou obecně přispět opatření, spočívající v dodržování právních předpisů, jež lze rozdělit do následujících oblastí:

Obecně:

- Důsledně dodržovat právní normy.
- Maximálně zprůhlednit všechny činnosti, při kterých může ke korupčnímu jednání docházet.

- Zavést vícestupňové rozhodování a udržovat účinný vnitřní kontrolní systém.
- Zavádět v rámci kapacity pravidlo čtyř očí, případně aby na každou činnost dohlíželi dva navzájem nezávislí zaměstnanci.
- Ze všech uskutečněných jednání přímo se týkajících rozhodování nebo postupu v níže uvedených oblastech povinně pořizovat zápisy.
- Dodržovat Etický kodex zaměstnanců.

V oblasti zadávání veřejných zakázek:

- Postupovat podle ustanovení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, a Instrukce MSp ze dne 17. 6. 2011 čj. 65/2011-INV-SP o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.
- Trvale využívat monitorovací a kontrolní systém procesu zadávání veřejných zakázek.
- Zajistit povinné vzdělávání v oblasti veřejných zakázek (vzdělávání managementu).
- Při zadávání podmínek a vyhodnocování nabídek uplatňovat transparentnost a nediskriminační charakter kritérií.
- Výběrové komise sestavovat tak (např. formou rotací zaměstnanců), aby byla možnost korupčního jednání minimalizována.

V oblasti uzavírání a realizace smluv (dodávky zboží, služeb, smluv o dílo apod.):

- Provádět vyhodnocování aktuálních nabídek před výběrem a rozhodnutím o dodavateli nebo zhotoviteli.
- Zajistit dodržování obvyklých cenových relací.
- Řádná kontrola plnění závazků vyplývajících z uzavřených smluv a uplatňování práv plynoucích ze smluvních vztahů k ochraně zájmů Ministerstva spravedlnosti.

V oblasti hospodaření s majetkem státu:

- Zamezit přejímání nedokončených nebo nerealizovaných prací, služeb nebo dodávek především výkonem důsledné kontroly ze strany příkazce operace a hlavního účetního před poskytnutím platby dodavateli.
- Zamezit nedůvodnému poskytování záloh (plateb předem) dodavatelům především výkonem důsledné kontroly ze strany příkazce operace a hlavního účetního.
- Při uzavírání nájemních smluv dbát na to, aby cena nájmu byla sjednána ve výši v místě a čase obvyklé.

V oblasti správního řízení a rozhodovací pravomoci:

- Postupovat jednoznačně dle platného správního řádu.
- Zajistit několikastupňový kontrolní mechanismus při rozhodování u správního orgánu, důslednou průběžnou kontrolu a možnost vyloučení z důvodů podjatosti.
- Zamezit kontaktu rozhodujícího úředníka s účastníkem řízení, případně omezit kontakt na nezbytný.

V oblasti kontrolní a auditní:

- Provádět namátkové kontroly činnosti.
- V průběhu kontroly spolupracovat s věcně příslušnými útvary. Souhrnná hodnocení předkládat poradě vedení. Ke kontrolním zjištěním přijímat adekvátní nápravná opatření a provádět kontrolu jejich realizace, úplnosti a účinnosti.

V oblasti řídicí:

- Na poradách vedení věnovat dostatečný prostor boji proti korupčnímu jednání.
- Dbát, aby vedoucí zaměstnanci a zaměstnanci pověřeni výkonem kontroly po linii řízení měli své povinnosti zapracovány v popisu pracovní činnosti.
- Nekompromisně řešit všechny náznaky a zjištěné případy korupčního jednání.

- Kontrolovat rizikové činnosti a pravidelně je vyhodnocovat.
- V případě pochybení nebo selhání zaměstnance seznámit ostatní zaměstnance na pracovních poradách s případem a s opatřeními, která byla přijata,
- Za porušení povinností stanovených právním předpisem nebo interním aktem řízení uplatňovat vůči zaměstnancům příslušné sankce.

V oblasti přijímání nových zaměstnanců:

- Zabezpečit objektivnost procesu přijímání nových zaměstnanců.
- Pro eliminaci nepotismu obsazovat vedoucí funkce zásadně na základě řádného výběrového řízení.
- Při obsazování pracovních míst s výrazným rizikem potenciálních korupčních nabídek využívat i možnost psychologického vyšetření uchazeče.

V oblasti vzdělávání:

- Poskytnout novým zaměstnancům v rámci vstupního vzdělávání základní a zásadní informace z hlediska boje proti korupci, zejména ve vztahu k zásadám etického kodexu.
- Zajistit pro zaměstnance v průběhu jejich pracovní kariéry absolvování adekvátní odborné průpravy, která by měla zahrnovat i problematiku etiky a bezúhonnosti.
- Organizovat proškolení zaměstnanců zaměřené na protikorupční jednání.

V oblasti legislativní činnosti:

- Při přípravě a posuzování interních předpisů nebo novelizací stávajících právních předpisů analyzovat a vyhodnocovat v nich možné zdroje korupčního jednání a usilovat o jejich eliminaci.

6. Hlavní zásady a úkoly interního protikorupčního programu Okresního soudu v České Lípě

6.1 Vytváření a posilování protikorupčního klimatu

Cílem je snižovat motivaci zaměstnanců ke korupci a zvyšovat pravděpodobnost jejího odhalení.

Hlavními nástroji jsou:

- **Etický kodex zaměstnanců Okresního soudu v České Lípě**, který stanovuje chování a povinnosti zaměstnanců, které nevyplývají ze zákona či vnitřních předpisů, ale definuje a propaguje čestné a etické jednání a definuje jednání nežádoucí, upravuje postup a povinnosti zaměstnanců v oblasti spravedlnosti, neúplatnosti a poctivosti při výkonu své funkce. Porušení etického kodexu musí být posuzováno jako porušení pracovních povinností zaměstnance ve smyslu pracovních právních předpisů
- **propagace protikorupčního postoje vedoucími pracovníky** spočívající zejména v dodržování právních a vnitřních předpisů, zdůrazňování důležitosti dodržování etických zásad při výkonu práce, propagace jednání odmítajícího korupci a důraz na prošetřování podezření z výskytu korupce; tento postup je součástí každodenní činnosti vedoucích zaměstnanců na všech úrovních řízení.
- **vzdělávání zaměstnanců** na všech úrovních, zaměřené na protikorupční problematiku; je třeba zařadit protikorupční problematiku do vstupního vzdělávání zaměstnanců a rovněž do všech dalších vzdělávacích aktivit.

- **systém pro oznámení podezření na korupci**, umožňující oznámení podezření na korupci zaměstnanců. Pro přijímání oznámení nutno využívat všech komunikačních kanálů, snadno dostupných, s ochranou důvěrnosti a totožnosti oznamovatele, možnost přijímat anonymní oznámení na e-mailové adrese korupce@osoud.cli.justice.cz.
 - **ochrana oznamovatelů**, spočívající v nastavení postupů a pravidel, které zajistí podporu a ochranu osobám, upozorňujícím v dobré víře na možné korupční jednání a současně zajistí i ochranu těch vůči kterým směřovalo podané oznámení až do ukončení interního šetření ve věci oznámení. Správně nastavený systém oznamovacích mechanismů napomáhá zabránit nekalému jednání, předchází problémům a posiluje etiku a kulturu uvnitř organizace.
- Úkol:** vydat interní předpis o vyřizování stížností, oznámení a podnětů. V jeho rámci upravit systém oznámení podezření na korupci a nastavení pravidel pro ochranu osob, které podezření na korupci oznamují.
Termín: do 31. 12. 2014, odpovídá: předseda soudu a ředitelka správy soudu

6.2 Transparentnost

Cílem je odrazovat zaměstnance od korupčního jednání prostřednictvím zvyšování pravděpodobnosti jejího odhalení.

Hlavními nástroji jsou:

- **zveřejňování informací o veřejných prostředcích**, formou evidence smluv a objednávek, zveřejňování způsobů nakládání s majetkem, zejména s nepotřebným majetkem, informací o rozpočtu formou rozboru hospodaření za každý rok, o veřejných zakázkách a výběru dodavatelů.
Instrukce MSp ze dne 17. 6. 2011 čj. 65/2011-INV-SP o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.
Instrukce MSp ze dne 20. 12. 2012 čj. 80/2012-INS-VZ o resortním systému centralizovaného zadávání veřejných zakázek,
Instrukce MSp ze dne 15. 9. 2013 čj. 94/2013-INV-SP o způsobech a podmínkách hospodaření s majetkem státu.
 - **zveřejňování informací o systému rozhodování**, o struktuře a kompetencích při rozhodování organizace zaměstnancům a další veřejnosti. Zčásti řešeno povinností zveřejňovat informace podle § 5 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Informace o struktuře organizace jsou dostupné pro zaměstnance i pro veřejnost na internetových stránkách Okresního soudu v České Lípě www.justice.cz.
- Úkol:** pravidelně aktualizovat informace na internetových stránkách soudu
odpovídá: správce sítě

6.3 Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

Cílem je nastavit účinné kontrolní mechanismy a zajistit efektivní odhalování korupčního jednání.

Hlavními nástroji jsou:

- **hodnocení korupčních rizik**, spočívající v pravidelném hodnocení jedenkrát ročně korupčních rizik ve všech činnostech soudu, obsažených v mapě korupčních rizik a v přijatých opatřeních k eliminaci korupčních rizik. Tento dokument je součástí interního protikorupčního programu.

Úkol: aktualizovat mapu korupčních rizik

Termín: 31. 10., odpovídá: předseda a místopředsedkyně soudu, ředitelka správy soudu

- **monitoring kontrolních mechanismů odhalujících korupci**, spočívající v pravidelném testování účinnosti kontrolních mechanismů pro zabránění či odhalení korupčního jednání. Tento proces je součástí řídicí činnosti vedoucích zaměstnanců na všech úrovních řízení.
Termín: průběžné ověřování, odpovídá: předseda a místopředsedkyně soudu, ředitelka správy soudu
- **prošetřování rizikových oblastí**, spočívající v zaměření auditní činnosti na oblasti s vysokým stupněm korupčního rizika.
Termín: průběžně, odpovídá: předseda a místopředsedkyně soudu, ředitelka správy soudu

6.4 Postupy při podezření na korupci

Cílem je minimalizovat ztráty způsobené korupčním jednáním a zabránit výskytu dalšího obdobného jednání.

Hlavními nástroji jsou:

- **postupy při prošetřování podezření na korupci**, spočívající ve správně vytvořeném systému pro prověření oznámené informace. Systém zaměřit na sběr podnětů a podezření, posouzení podezření, plán prošetřování včetně stanovení rolí, prošetřování podezření na korupci, nápravná opatření, předávání podnětů orgánům činným v trestním řízení.
- **následná opatření**, spočívající v disciplinárních opatřeních, řešení vzniklých škod a úpravě nastavení vnitřních procesů, zveřejňování informací a závěrů.

6.5 Vyhodnocování interního protikorupčního programu

Cílem je zdokonalování interního protikorupčního programu a koordinace protikorupčních aktivit s dalšími resorty.

Hlavními nástroji jsou:

- **vyhodnocení interního protikorupčního programu**, spočívající ve vyhodnocení účinnosti jeho jednotlivých částí, v situaci na úseku definovaných obecných i korupčních rizik, v účinnosti a dodržování definovaných protikorupčních opatření. Cílem je především odstranit či omezit předpoklady pro korupci, sledovat úkoly vyplývající z usnesení vlády v oblasti strategie boje proti korupci a zabezpečit jejich rozpracování.

Úkol: aktualizovat mapu korupčních rizik

Termín: 31. 10., odpovídá: předseda a místopředsedkyně soudu, ředitelka správy soudu

- **zpráva o interním protikorupčním programu**. Obsahem zprávy je stav působení protikorupčních nástrojů, plán nápravných opatření, systém a rozsah realizovaných školení, mapa korupčních rizik, počet identifikovaných podezření na korupci a výsledek jejich prověření, zhodnocení účinnosti celého protikorupčního programu.
Termín: do 30. 9., odpovídá: předseda soudu, ředitelka správy soudu

- **aktualizace interního protikorupčního programu**, prováděná na základě jeho pravidelného vyhodnocování vedoucími zaměstnanci.

Termín: do 31. 10., odpovídá: předseda soudu, ředitelka správy soudu

7. Metoda hodnocení protikorupčních rizik

Smyslem mapy korupčních rizik je identifikovat oblasti současného systému, ve kterých by mohlo hrozit nebezpečí výskytu korupčního jednání, popsat korupční rizika a v návaznosti na jejich význam pak další činnosti Okresního soudu v České Lípě a přijímat opatření, která by vedla k minimalizaci těchto korupčních rizik, případně k eliminaci korupčního prostředí.

Riziko znamená nebezpečí vzniku události, která může negativně ovlivnit dosažení cílů soudu.

Pravděpodobnost výskytu rizika (P) je možnost vzniku události v budoucnu.

Dopad rizika (D) je možno chápat jako následek vzniklé události ovlivňující negativně dosažení cílů soudu.

Významnost procesů je součinem pravděpodobnosti výskytu (četnosti rizika) a dopadu identifikovaných rizikových procesů (význam vlivu).

Pravděpodobnost výskytu rizika:

Pravděpodobnost výskytu rizika	Popis	Příklad
5	Téměř jisté	Ukazující se téměř vždy (80 – 100 %)
4	Velmi pravděpodobné	Projevuje se často (60 – 80 %)
3	Pravděpodobné	Projevuje se (40 – 60 %)
2	Možné	Ukazuje se občas (5 – 40 %)
1	Neobyčejně řídké	Ukazuje se za výjimečných okolností (0 – 5 %)

Dopad rizika:

Stupeň závažnosti	Popis dopadu	Následky
5	Vysoký – jde o existenci organizace	Zastavení chodu organizace jako celku, obrovské finanční ztráty
4	Velký – selhání základních funkcí	Výpadek chodu rozhodující činnosti, velké finanční ztráty
3	Střední	Opakující se výpadky, střední finanční ztráty
2	Malý	Občasné výpadky v činnostech, malé finanční ztráty
1	Nevýznamný	Výpadky nemají vliv na chod organizace, nevýznamné finanční ztráty

Významnost jednotlivých procesů:

Významnost jednotlivých procesů v rozmezí hodnot:	Popis
11 – 15	velké riziko, nutno bezprostředně realizovat opatření snižující riziko na přijatelnou úroveň
6 – 10	střední riziko, nutno realizovat opatření ke snížení rizika
3 – 5	malé riziko, práce se zvýšenou pozorností
0 – 2	zanedbatelné riziko, nejsou vyžadována žádná opatření

8. Závěr

Interní protikorupční program Okresního soudu v České Lípě je závazný pro všechny soudce a zaměstnance Okresního soudu v České Lípě. Soudci a zaměstnanci jsou povinni interní protikorupční program v potřebném rozsahu respektovat a řídit se jím, přičemž se nezbavují povinnosti dodržovat i ostatní ustanovení obecně platných právních předpisů.

9. Příloha

Součástí tohoto dokumentu je Mapa korupčních a protikorupčních rizik u Okresního soudu v České Lípě.

V České Lípě dne 28. srpna 2014

Mgr. Milan V e n c l
předseda Okresního soudu v České Lípě